

Н.В. Полстяна, канд. техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

Т.П. Кононенко, канд. техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ЗВО

Організація самостійної роботи студентів (СРС) пов'язана з пошуком нових форм, методів і засобів, що забезпечують більш широкі можливості розвитку, саморозвитку й самореалізації особистості.

Провідними принципами підготовки студента є безперервність освіти, яка досягається у тому числі за рахунок самостійної роботи студентів. Об'єктивними передумовами забезпечення безперервності освіти, здійснення дисциплінарної наступності виступають: загальна тенденція інтеграції освіти в суспільство, у вишівську науку, підвищення її затребуваності; активізація контактів зі школами; підвищення ролі цивільних функцій освіти. Одним із стратегічних завдань вищої освіти є інтеграція загальних природничо-наукових дисциплін в гуманітарну освіту і цикл загальних гуманітарних дисциплін.

Методика організації самостійної роботи повинна передбачати сукупність інноваційних та інтерактивних форм і методів самостійної діяльності студентів: проблемна постановка та рішення задач, діалогові методи, ділові ігри, тренінги, аналіз і вирішення конкретних ситуацій (кейс-стадія), портфоліо досягнень, методи розвитку рефлексивного мислення, дослідницькі методи (професійно-задані та особистісно-орієнтовані ситуації, теорії структури для аналізу й синтезу) навчальні та контролюючі навчальні програми, електронні технології.

Як свідчать дослідження і досвід педагогічної діяльності, результативність самостійної роботи студентів значно підвищується при використанні електронних технологій. Зокрема, студенти в позааудиторний час можуть самостійно виконувати всі семестрові контрольні заходи з дисциплін з використанням електронної системи навчання вузу. При цьому можуть застосовуватися як синхронні, так і асинхронні комунікації. Під синхронними комунікаціями розуміються спілкування в режимі реального часу (чати, вебінари, відеоконференції, електронні дошки та ін.). Асинхронні комунікації – засоби спілкування, що дозволяють обмінюватися інформацією з затримкою за часом. До них відносяться електронна пошта, форум, системи обміну файлами, тематичні розсилки та ін.

Застосування електронних технологій під час організації самостійної роботи приводить до досягнення таких цілей: забезпечується індивідуалізація і диференціація процесу навчання; проводиться самоконтроль і самокорекція навчальної самостійної діяльності; в процесі засвоєння навчального матеріалу здійснюється тренування і самопідготовка студента; посилюється мотивація навчання; формується вміння самостійно приймати оптимальне рішення в складній ситуації; формується логічний спосіб мислення і алгоритмічної культури самостійної пізнавальної діяльності; формується інформаційна культура.

Практика показує великі можливості комп'ютера в самостійній роботі студентів з дидактичним матеріалом. У цьому випадку викладач повинен забезпечити студентів методичними матеріалами та інструкціями до них. Подібна форма роботи дозволяє реалізувати на практиці не тільки контролюючу, а й навчальну функцію.

Сьогодні відбувається зміна характеру викладацької діяльності. Педагог не просто доводить до студента інформацію і навчає його практичним навичкам, але і допомагає йому визначити шляхи, форми і способи придбання знань, направляє його самостійний пошук в потрібне русло, вчить використанню наукових знань у вирішенні прикладних задач, організовує процедуру оцінювання і самооцінки рівня сформованості актуального переліку компетенцій. Таким чином, нові підходи вимагають іншого осмислення ролі викладача і розробки якісно нового методичного забезпечення.

Організаційно-методичне забезпечення направлено на повноцінну інформаційну підтримку навчаються в умовах навчальної самостійної роботи. Воно може бути представлено у вигляді професійно спрямованих освітніх ресурсів як на паперових (підручники, навчальні посібники, довідники, робочі зошити, структурно-логічні схеми, збірники тестів, система навчально-професійних завдань, глосарій, посилання на додаткові джерела інформації та ін.), так і на електронних носіях (окремі комп'ютерні програми, цілісні комп'ютеризовані курси, бази даних та ін.).

Таким чином, одним з головних завдань сучасної вищої школи є орієнтація освіти не на засвоєння готових знань, а на розвиток у тих, хто навчається, самостійності, проблемного мислення, творчої активності в здобутті нових знань. Ефективність самостійної роботи значною мірою підвищується при впровадженні нових форм і методів контролю й оцінювання навчальних досягнень студентів: бальної та рейтингової систем, технології портфоліо, електронного тестування тощо.